

ראש השנה, עשרת ימי תשובה (2)

ר"ה קודם יום כיפורים למה?

יום תרועה

בספר "ילקוט הגרשוני" מבאר, מדוע, במקום אחד נאמר על ר"ה "יום תרועה" (במדבר כט, א), ובמקום אחר נאמר "זכרון תרועה" (ויקרא כד, כד). וכתב, שידוע כי ע"י השופר נכנע לב האדם כלפי בוראו, וכך כתב הרמב"ם (הלכות תשובה ג, ד): אף על פי שתקיעת שופר בר"ה גזרת הכתוב היא, רמז יש בו, כלומר עורו ישנים משנתכם. ולכן נקרא ר"ה יום תרועה, שעל ידי השופר יתרועע כל אדם ויזדעזע כל לב. אמנם מאחר שהשכחה מצויה באדם, לפיכך אמר הכתוב שיהיה "זכרון תרועה", שרושם התרועה ששמענו לא ישכח מאיתנו, וגם לאחר ר"ה יהיה נגד עינינו תמיד. ובדרך זו פרש את הפסוק שאנו מזכירים בסדר שופרות: "פֶּלַי יִשְׁבִּי תִבֵּל וְשָׁכְנֵי אֶרֶץ כְּנָעַן נִסְּ הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ" (ישעיה יח, ג), שכוונת הנביא לומר, רושם התרועה יהיה כל כך חקוק בליבם בכל עת ובכל זמן, כאילו עכשו שמענו תקיעת שופר, והדבר מדוקדק היטב בלשון הפסוק, שאמר "וְכִתְקַע שׁוֹפֵר תִּשְׁמְעוּ", שתמיד יהיה בעיניכם וְכִתְקַע שׁוֹפֵר, השפעת השופר עליכם תהיה כאילו הינכם שומעים את קולו של השופר, אפילו בימים שלא תוקעים.

ומתוך האור "ימים נוראים אלול ראש השנה"

יעלה, ויבוא, ויגיע, ויראה, וירצה, וישמע, ויפקד ויזכר..

באור נפלא במילות התפילה הללו כתב ב"ספר החיים": בתחילה מתפלל האדם שיזכה ש"יעלה ויבוא" לשלום עד מקום בית המלך, שלא יקרהו אסון בדרך. אחר כך מבקש הוא "ויגיע", שלא יהיו לו מונעים שיעכבוהו להיכנס אל המלך פנים אל פנים, "ירצה", שתהיה עת רצון לפניו, "וישמע", שיכנסו דברי תחנוניו באוזני המלך, והוא מסיים בתפילה ש"ויפקד ויזכר", שימלא הבורא בקשתו.

ומתוך האור "ימים נוראים אלול ראש השנה"

עשרת ימי תשובה

להתעורר בזמן!

משל נפלא אמר מרן הגר"ח מבריסק זצ"ל, להתעוררות בימים אלו. שתי ערים שכנות זו לזו, היה ביניהם קשרי מסחר בהיקף רחב ביותר. לימים פרצה מלחמה באיזור, והגבול בין שתי המדינות הנלחמות, היה בית הקברות של עיר אחת, ונמצא מאז, בית הקברות של עיר אחת נשאר מעבר לגבול בתחומה של המדינה השניה, וללילות בני העיר היו צריכים כל פעם לבקש אישור

הקשה רבי ישראל מסלנט זצ"ל: מדוע סידר הקב"ה את ר"ה לפני יום כיפור, הן הדעת נותנת, שבתחילה יחול יום כיפור שבו ישובו עם ישראל בתשובה, ויזכו לסליחה, ולאחר מכן יחול ר"ה ונזכה מיד לשנה טובה. מדוע חל קודם ר"ה, ועדיין עוונותינו עלינו, ועלינו להיות תלויים ועומדים עד ליום כיפור? אלא ביאר, אם היה חל יוהכ"פ בתחילה לא היינו מתעוררים אליו כראוי, כי לב האדם אינו יכול להשתנות בבת אחת, בפתע פתאום. על כן כאשר חל ר"ה בתחילה ויודע האדם שבו תלויים חייו, וחיי משפחתו, פרנסתו ובריאותו וכו', ומתעורר לבקש מאת ה' שיתן לו הכל, נפתח לבו בהכרת ה' יתברך, כך שבבוא יו"כ"פ ישוב בתשובה שלימה מעומק הלב.

וזהו שאמרו חז"ל על הפסוק "ה' אורי וישעי", אורי זה ר"ה וישעי זה יום הכיפורים, היינו בכך שהקב"ה מאיר עיני האדם בר"ה לשוב בתשובה, כדי לבקש על חייו הקרובים ללבו, יתעורר לבו לשוב בתשובה שלימה על עוונותיו ובכך יושע ביום הכיפורים.

ספר "אוצרות התורה ימים נוראים"

ר"ה, יום בריאת האדם. מהותו של אדם נמדדת עד כמה הוא מקושר להקב"ה.

חומרת מצבו בימים הנוראים. בשמו של הסבא מקלם זצ"ל אומרים משל, אדם אחד הרגיש לא טוב והלך לרופא. כאשר הרופא התחיל להוציא מכשירים שונים ולערוך לו כל מיני בדיקות, הוא הבין שכנראה מחלתו אינה פשוטה. אך כאשר בנוסף לכך הרופא ניגש לטלפון והזמין פרופסור בעל שם, מעיר אחרת שיבוא לעזור לו ברפואת אותו חולה, אזי אותו אדם נחרד כולו. הוא הבין שאם צריך להזמין רופא כה גדול לבוא ממרחק, בהכרח שהוא לקה במחלה קשה ביותר. והנמשל: כאשר ניגשים ליום הדין, כל אחד יודע שהוא לא שלם ויש לו מה לתקן.

אולם כאשר מתבוננים באלו אמצעים משתמש הקב"ה בשביל רפואתו כדי לזכותנו בדין, מתחילים להבין את מצבנו הקשה. לא זו בלבד שצריך את שלושים ימי האלול, את ר"ה, את השופר ואת יום כיפור בשביל רפואתנו, אלא בנוסף לכל, הקב"ה בעצמו כביכול צריך לבוא כדי לעזור ברפואתנו. "דרשו ה' בהמצאו", אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליום הכיפורים (ר"ה יח.), אם כן בהכרח שמצבנו קשה ביותר.

ר' שמשון פינקוס זצ"ל בספרו "אלול ימים נוראים"

נענועי הלל מאחר שכבר יצא י"ח מן התורה. ובפסקי תשובות אות ה' כתב: רבים מהפוסקים חולקים עליו והתירו להוציא שופר לולב לצורך נשים וקטנים שהגיעו לחינוך, וכן לצורך תקיעות דמוסף, ולולב לצורך נענועי הלל, וכן מנהג העולם שאף שנוטלים הלולב בבוקר בבית נוטלים אותו אח"כ לביהכ"נ לנענועים, שכל שיש בהוצאה משום מצוה אינו נקרא טלטול שלא לצורך כלל האסור ביו"ט במקום שאין עירוב. אכן אחר שכבר כולם יצאו ידי חובתם בתקיעות אין להוציא את השופר מרשות לרשות וכן לא לכרמלית, וה"ה לגבי לולב.

פסקי תשובות חלק ו'

פתגם: עקשן הוא כמו ביצה ככל שתבשל אותו הוא ספר "שמחלה" *קשה את ערפו.*

חקירה: שופר: המצווה בתקיעה, או בשמיעה (אבן האזל שופר א-ג: בראש השנה- שמיעהף ביובל תקיעה. מנחת חינוך תה-א (א): שתיהן יחד)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חכמת יהונתן: מי שם פ"א

כאשר מלאו לרבי יהונתן אייבשיץ שלוש שנים הביאו אביו אל המלמד עטוף בטלית, כמנהג ישראל ושם לימד המלמד את הילדים את כל אותיות הא"ב. כשהגיע המלמד לאות פ"א שאל את הילדים: כיצד נקראת אות זו?, ענו כל הילדים: פ"א. ואיך נקראת כאשר היא מנוקדת ב"צרה"? הוסיף והקשה המלמד, גם פ"א, ענו שוב הילדים. א"כ הקשה המלמד מדוע צריך לנקד את האות פ"א ב"צרה"? הילדים מילאו פיהם מים, אך יהונתן הקט מיד אמר למלמד: אני יודע את התשובה לשאלה, אך לפני כן ברצוני לשאול שאלה את המלמד. שאל בני אמר המלמד. ומדוע המלמד המתין עד לאות פ"א כדי לשאול זאת, הלא כבר באות ה"א שאלה זו קשה.

פנינים על התורה "רבי יהונתן אייבשיץ"

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן אברהם.

מיוחד ממושל העיר שבמדינה השניה. ניצלו הסוחרים את הדבר, והיו מבריחים סחורות מעיר לעיר בתוך ארון הקבורה. וכדי שיהיה ניכר שמדובר בלוויה אמיתית, היו בוכים ומספידים את הארון עם הסחורות, ועשו הכל כדי שלא לעורר שום חשד אצל שומרי הגבול. כעבור הזמן, כאשר נעשה הדבר להרגל, אף כי בכו והספידו, פעמים היו מחייכים קמעא בשעת הלווייה. לימים, נתחלף המושל באותה העיר, והחליט לבדוק את פשרם של הלויים המוזרות שמתנהלות בבית הקברות. וציוה לבדוק מה נמצא בתוך ארונות הקבורה. פתח את הארון ומצא תכשיטים וסחורות האסורות להברחה, כל הנוגעים בדבר נאסרו מיד, קיבלו עונש גדול, ונקנסו בסכום כסף עצום. באו הסוחרים למושל, ונפלו לרגליו הכו והתחננו שיחוס עליהם. אמר להם המושל אתם בוכים לא בזמן הנכון! אילו הייתם בוכים בלוויה שערכתם, לא הייתם צריכים לבכות כעת. הנמשל הוא: כשקורה אסון לבני אדם באמצע השנה, בוכים ומתפללים להקב"ה שיחוס וירחם עליהם ויושיעם מצרתם. ואינם יודעים שאם היו בוכים ועושים תשובה בכל חודש אלול, בר"ה ויהכ"פ, הרי שבכלל לא היו מגיעים למצבם הלזה.

ספר "אוצרות התורה ימים נוראים"

גם זכויות פגומות: אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות

בקשה זו תמה החפץ חיים, אין לה מובן לכאורה, שהרי ממה נפשך: אם זכאים אנו וראויים להיכתב בספר זכויות, ודאי הקב"ה יכתבנו בספר זכויות, ואם חלילה גרמו עוונותינו לכך שאין אנו ראויים, איזה מקום יש לבקשה זו? תירץ החפץ חיים, יש מצוות שאנו מקיימים אותם באופן חסר, שלא לשמן, לשם כבוד או מתוך מניעים זרים אחרים. מצוות שכאלה, אין להם מקום בספר הזכויות, שהרי הכוונה הנדרשת בעשיית המצוות היא לשם יחוד קודשא בריך הוא ולא לשם כוונת אישיות, זרות. אבל הקב"ה, ברוב רחמיו, יכול לרשום גם מצוות אלו בספר זכויות, על ידי שידון אותנו לכף זכות, כי אף זאת שלא קיימנו את המצוה לשמה, אולי לא אשמתנו היא זאת, אלא המקום והזמן גרמו לכך. מצבנו הקשה, טרדות הפרנסה הם שהיו בעוכרינו. וזוהי תמצית בקשתנו: "אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות", כלומר עזור לנו לטהר את עצמנו ולהסיר את הפסולת והסיגים שעירבנו במצוות אלו, ועל ידי כך יוכלו להצטרף לחשבון זכויותינו.

כמוצא שלל רב ימים נוראים בשם חפץ חיים "ימים נוראים"

הלכה: טלטול שופר ולולב ברשות הרבים לצורך נשים וקטנים. שערי תשובה (סימן תקפט סק"א): וכתב בשאגת אריה שאסור להוציא לולב או שופר לרשוה"ר לצורך אשה שתיטול לולב או תשמע שופר וכו' וה"ה לצורך קטן, וגם לאיש ששמע תקיעות דמיושב אסור להוציא לצורך תקיעות דמוסף וכן אסור להוציא הלולב לצורך

